

Projekt

Šola za prihodnost – Gradimo šolo v Južnoafriški republiki 2011 Gradnja večnamenske dvorane, Ithuba Primary School, Johannesburg

Predstavitel projekta

Fakulteta za arhitekturo, Plečnikova predavalnica
Ponedeljek, 19. december, ob 18.00

Skupina študentov in mentorjev Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani je letos ponovno sodelovala v mednarodni mreži arhitekturnih šol za gradnjo družbenih stavb v državah v razvoju, ki jo vodi avstrijska fundacija SARCH. Skupina je jeseni 2011 zgradila novo večnamensko dvorano v šolskem kompleksu Ithuba na obrobju Johannesburga v Južnoafriški republiki. Dvorana je že druga stavba, ki so jo študenti ljubljanske fakultete za arhitekturo v sodelovanju z lokalnimi delavci postavili v Ithubi. Lani so zgradili knjižnico z učilnico, izkušnje in znanje pa so nadgradili pri gradnji letošnje stavbe.

Ozadje in cilji

OZN je leta 2000 izdala Deklaracijo tisočletja, temeljni dokument mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči manj razvitim deželam sveta. V njej je določila naslednje cilje: izkoreninjenje revščine in lakote, dostop do bivališč, izobraževanja, zdravstvenih storitev in zaposlitve ter enakopravnost žensk in moških. Deklaracija tisočletja je k uresničenju teh ciljev spodbudila številne države, organizacije in posameznike.

OZN je lani, pet let pred ciljnim datumom Deklaracije, ocenila stanje: revščina in lakota sta se od leta 1990 sicer zmanjšali, a še vedno je na svetu okoli 1,2 milijarde ljudi, ki živijo z manj kot 1,25 USD na dan, in več kot milijarda lačnih. Razlika med razvitim in manj razvitim delom sveta se pogloblja: revščina se stopnjuje, število ljudi brez strehe nad glavo narašča, dostop do šolanja je še vedno omejen.

Ban Ki Moon, generalni sekretar OZN, je doseganje ciljev Deklaracije izpostavil kot temeljni interes družbe in posameznika. Vprašanje je, kako lahko k temu pripomorejo strokovnjaki, ki se ukvarjajo s prostorom – arhitekti, urbanisti in oblikovalci. Kako v tem okviru razumeti poklic arhitekta: kot družbeno nujnost ali luksuz? In ne nazadnje – kako ob zavedanju svetovnih problemov izobraževati prihodnje generacije arhitektov?

Mednarodna mreža

Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani se je v mednarodno mrežo za gradnjo družbenih stavb v državah v razvoju vključila že leta 2009. Mreža povezuje študente različnih evropskih arhitekturnih šol – TU Wien, TU Graz, Kunstuni Linz, FH Kärnten, RWTH Aachen in TU München – ki so v zadnjem desetletju načrtovale in v sodelovanju z lokalnim prebivalstvom tudi zgradile številne šolske stavbe in vrtce v revnih predelih Južnoafriške republike.

Ithuba Skills College 2010: gradnja knjižnice in učilnice

Fundacija SARCH je leta 2006 ustanovila brezplačno zasebno šolo Ithuba Skills College s poudarkom na učenju ročnih spretnosti, kjer so študenti in mentorji ljubljanske fakultete za arhitekturo jeseni 2010 zgradili knjižnico z učilnico. Šola stoji ob Magagula Heights Township, enem izmed revnih barakarskih naselij za temnopolto prebivalstvo na jugu Johannesburga. Magagula ima približno 7.500 prebivalcev in se podobno kot druga

barakarska naselja spopada z vrsto problemov: revščino, brezposelnostjo, kriminalom, nedostopnostjo šolanja in zdravstvenih storitev. Bivanjski standard je nizek: ljudje živijo v barakah, ki si jih iz odpadnih materialov postavljajo sami, ali pa v majhnih, barakam podobnih zidanih hišah iz državnega socialnega stanovanjskega programa. V Magaguli je le ena državna šola, v posameznem razredu pa je 60 otrok, ki po osmih letih šolanja niso niti pismeni. To stanje je značilno za celotno Južnoafriško republiko, sicer najbogatejšo afriško državo, v kateri se socialne razlike iz dneva v dan večajo. Nekoč rasni apartheid je danes postal socialni.

Ithuba Primary School 2011: gradnja večnamenske dvorane

Fundacija SARCH je zato poleg šole Ithuba Skills College leta 2009 ustanovila še osnovno šolo Ithuba Primary School. Obe šoli sprejmeta v posamezni razred le 25 otrok. V Ithuba Primary School so slovenski študenti in mentorji letos jeseni zgradili večnamensko dvorano. Namenjena je učencem šole za ples in gledališke dogodke ter lokalnim prebivalcem za razne prireditve.

Podobno kot prejšnje leto sta tudi letošnji projekt sestavljali dve fazi: načrtovanje, ki je potekalo na matični fakulteti od februarja do avgusta, in gradnja na lokaciji v Južnoafriški republici septembra in oktobra 2011. Slovenska ekipa, ki je štela 16 študentov in 4 mentorje, je skupaj s 6–8 lokalnimi delavci dvorano zgradila v osmih tednih. »Graditi preprosto, iz dostopnih in poceni materialov ter hitro« se je tudi letos izkazal kot osnovni moto projekta. Skromnejši proračun (32.000 evrov) in splošni dvig cen sta narekovala še gospodarnejšo porabo materialov, domiselnejšo konstrukcijo in učinkovitejšo energetsko zasnovo stavbe. Stavbo sestavljata dva ločena volumna, ki ju prekriva lebdeča streha: v enem je dvorana, v drugem so stranišča. Konstrukcija je jeklena in varjena iz standardnih profilov, stene so po zgledu tradicionalne afriške gradnje butane iz slame in gline, streha pa je iz trapezne pločevine. Za pasivno ogrevanje dvorane pozimi in hlajenje poleti je severna fasada sestavljena iz dveh slojev prosojne valovite plastike, med katerima se segreva zrak, vzdolž južne fasade pa šest »dimnikov« pripomore k boljšemu kroženju zraka.

Stavba tudi letos sporoča, da lahko s preprostimi rešitvami in cenejšimi materiali oblikujemo dobro in trajnostno arhitekturo. Smisel projekta je namreč ne le v zagotavljanju novih izobraževalnih kapacitet, temveč tudi v prenosu gradbenega znanja v lokalno skupnost, v izboljšanje arhitekture in kakovosti bivanja okoliških prebivalcev.

Izkušnje

Razvojni projekti, kot je gradnja šol v manj razvitih delih sveta, v katerih sodelujejo lokalni prebivalci in študenti, so pomembni. Lokalni prebivalci s postavitvijo novih šolskih stavb dobijo boljše možnosti za izobrazbo, ki je edina pot do družbeno-gospodarskega razvoja. Študenti, bodoči strokovnjaki, se neposredno spopadejo z družbenimi problemi sveta in konkretno pripomorejo k njihovem reševanju. Obenem se zavejo pomena in smotra svojega bodočega poklica.

PODATKI O PROJEKTU

- Projekt: Šola za prihodnost – Gradimo šolo v Južnoafriški republici 2011, gradnja večnamenske dvorane, Ithuba Primary School, Johannesburg
- Spletna stran: <http://www.saip.si/>
- Lokacija: Ithuba Primary School, Magagula Heights Township, Johannesburg, provinca Gauteng, JAR
- Organizator projekta: Fundacija SARCH (Social Sustainable Architecture), Dunaj, Avstrija

- Spletna stran: <http://sarch.twoday.net/>

Sodelujoči leta 2011 (Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani)

Mentorji: prof. dr. Aleš Vodopivec, asist. Josip Konstantinovič, asist. Gašper Medvešek, doc. mag. Anja Planišček

Študenti: Uroš Babnik, Tadej Bolta, Gašper Fabijan, Aleš Gabrijelčič, Jošt Hren, Jure Kolenc, Jernej Kovač Mynt, Lucija Lautar, Katja Lončar, Maša Ogrin, Janja Orel, Primož Pavšič, Ana Pezdirc, Maša Pirc, Peter Plantan, Eva Senekovič, Miha Prosen

Kontakti

- prof. dr. Aleš Vodopivec: ales.vodopivec@fa.uni-lj.si
- doc. mag. Anja Planišček: anja.planiscek@gmail.com, 031 672 276
- Jošt Hren: josthren@gmail.com

Čas projekta

- Načrtovanje: februar–avgust 2011, Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani
- Gradnja: september–oktober 2011, Johannesburg, JAR

Podporniki

projekta

SARCH (Social Sustainable Architecture), Mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč – Ministrstvo za zunanje zadeve RS, Univerza v Ljubljani, ŠOFA, Fakulteta za arhitekturo, ŠOU, Adacta, d. o. o., Adriatic Slovenia, d. d., Alkemist, d. o. o., Asist, d. o. o., Bau-Ing, d. o. o., Bevk Perovič arhitekti, d. o. o., Ceeref, d. o. o., Dekleva Gregorič arhitekti, d. o. o., Demšar arhitekti, d. o. o., Ednas Print, d. o. o., EM.Tronic, d. o. o., Epps, d. o. o., Fibmarkt, d. o. o., Gorenjska banka, d. d., Hg trade, d. o. o., INEL 230, d. o. o., Klub zgornjesavinjskih študentov, Lafarge cement, d. o. o., Magistrat International, d. o. o., Mercator, d. d., Mercis, d. o. o., Metalna SRM, d. o. o., MH Holding, d. o. o., Odvetniška družba Jernejčič, o. p., d. o. o., OFIS arhitekti, d. o. o., Omnia Arhing, d. o. o., PE Celje, d. o. o., Proadria, d. o. o., PUH, d. o. o., Riko, d. o. o., Protim Ržišnik Perc arhitekti, d. o. o., Sava, d. d., Studiobotas, d. o. o., SŽ – CD Ljubljana, d. o. o., SŽ – ŽGP, d. d., SŽ – ŽIP, d. o. o., Te biro, d. o. o., Teleg-M, d. o. o., Termoelektrarna Šoštanj, d. o. o., Ural, d. o. o., Zavarovalnica Triglav, d. d., Xella, d. o. o.